

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ an 450 fl.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 24 cor
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor.,
 $\frac{1}{4}$ an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbătă.

Un institut pe calea peirei.

La anul 1869 s'a deschis pre parandia diecezană în Gherla. S'a deschis cu menirea, ca pentru o diecesă așa de mare, ca a Gherlei, care are aproape 500 parohii și 800 școli, să se crească și învățători aici în gremiu, sub grija și cu sprijinul guvernului diecezan. Inșă acest institut par'că s'a înființat într'o zodie nenorocoasă. A fost conziderat totdeauna ca fica vitregă a diecezei și nu s'au pus temelii solide pentru asigurarea viitorului acestei școli.

De aici a urmat împrejurarea, atât de dezastruoasă pentru progres, că profesorii s'au schimbat încontinuu, astfel că în cei 20 de ani din urmă s'au părăndat mai mult de 30 de profesori la institutul pedagogic.

Zădarnice au fost încercările profesorului Vasile Borgovan pentru asigurarea viitorului acestui institut, cu o menire așa de frumoasă, — el a trebuit să părăsiască preparandia, căci bunele lui intenții n'au fost luate în samă de nime.

Toată viața institutului a fost un șir întreg de ani de suferință. Pentru susținerea lui parohiile din întreaga dieceză concurg: matrele câte cu 20 cor., iară fliile cu 6 cor. la an.

Numai înainte de aceasta cu cinci ani s'a creat cursul al patrălea, iară cu un an mai înainte s'a făcut dispoziție pentru creșterea profesorilor diplomați; ridicarea salariului la 1600 cor. numai acuma-s trei ani s'a dispus, căci înainte de aceea salariul profesoral eră 1000 cor.

În fruntea institutului de șasă ani stă canonicul dr. Petru Fabian, care a devenit director la rugarea înzistentă a fostului arhireu, fără de nici o remunerație, având pe

acele vremuri oficiul de profesor la s. teologie și fiind catihet la gimnaziul de stat din loc.

Și se părea, că pentru viitor să va arătă ceva interes și pentru acest institut dat uitărei, că să va asigură viitorul lui, fiind lipsă continuă de învățători, și fiind interes vital pentru dieceză înflorirea acestui institut. S'a primit planul de învățământ prescris de lege, prelegerile și progresul au ajuns la un nivel asemenea cu institutele pedagogice de stat, ceea ce s'a recunoscut de cătră superiorii bisericești, cari s'au interesat de cauză, și de cătră oficiile civile cu dreptul de a controla mersul instrucției la preparandie. Azi profesorii institutului au cvalificația recerută și sub direcțiunea cu minte, sub sprijinul ce pururea ni l'a dat actualul director, Dr. Petru Fabian, pe lângă interesarea și întrepunerea ce singur ne-a dat'o, am privit cu încredere în viitor și ne-am angajat la jertfa ce o au dus'o antecesorii noștri, în firma convingere că n'a sosi chiar ora a douăsprezecea, ci se va asigură soarta institutului.

Văzând că capul bisericii e condamnat morbului ce l'a repus, iară afară de directorul preparandial nime nu știe de noi și de institut —, ne-am adresat guvernului diecezan să asigure viitorul preparandiei și al profesorilor, cari cu leafa statorită pentru totdeauna în suma de 1600 cor., fără de a li-se asigură ceva îmbunătățire pentru viitor, nu mai pot duce greul vieții.

În urmă cererea noastră a fost trimisă Blajului.

De acolo s'a retrimis să se îngrijească de dotarea profesorilor din puterile proprii, fără de a recurge la ajutor de stat. Nouă însă — nu ne-a adus cererea nimica, nici un răspuns chiar, cât de cât, ci s'a pus ad acta.

Din puterile proprii n'a fost de unde să se facă salar. Altcum corpul profesoral n'ar fi înzistat, și nu înzistă nici azi pentru ajutor de stat, dacă e posibilă ameliorarea din puterile proprii; acest corp profesoral e în stare să aprecieze motivele pentru cari guvernul diecezan se arată străin dela primirea ajutorului de stat, așteaptă însă, ca Conzistorul să cumpăniască puterile proprii și, să ieă atari dispoziții, cari vor putea împiedecă apunerea institutului. — Din anul 1880 încoace la acest institut, la expresă ordinațiune a guvernului diecezan, se predau în limba maghiară mai multe studii decât în celelalte institute românești, cari au primit ajutorul statului.

Se face inspecție chiar ca și la institutele subvenționate și, s'a spus din partea cercurilor competente, că se va acorda ajutorul de stat fără ca să se mai pretindă ceva din partea guvernului țării.

Pe aceasta bază am cerut dela guvernul diecezan să ni se reguleze salariile cu ajutor de stat ca și la profesorii dela preparandia din Oradea-mare. Am cerut, că bine știm, că din puterile proprii nu se poate, iară cu salar de 1600 cor. este absolute imposibil să pretindă cineva să trăiască un profesor cu familie cu tot.

Am cerut, pentru că suntem convinși, că e interesul diecezei și a învățământului poporal să aibă dieceza Gherlei o preparandie și, pentru că știm, că dieceza noastră n'ar fi aplicată la îmbinarea institutului cu preparandia din Blaj, după cum ar intenționa poate unii.

Nu, pentru că în cazul acesta ar trebui să creieze stipendii și, să concurgă cu o sumă conziderabilă la susținerea unui institut, din care dieceza noastră ar căpătă numai pe acei învățători, cari n'ar află apli-

care în arhidieceză. Nu, căci împrejurările topografice ar fi în contra acestei îmbinări, pentru că fiii diecezei noastre, la caz, că în Gherla n'ar fi preparandie, mai bucuroși și mai ușor ar cerceta institutele pedagogice de stat, cari le-ar fi mai aproape.

Am cerut acest ajutor, ca să se facă odată ceva dispoziție pentru un internat cât de cât, cum pretinde și guvernul. Da, căci e strigător la cer, și e din punct de vedere moral și creștinesc insuportabil, cum și unde se încvartirează bieții preparanți din Gherla.

Am cerut ajutor, căci am fost îndreptățiți să așteptăm dela guvernul diecezan sprijinirea cauzei institutului, ca o cauză diecezană comună și, pentru că altcum ni-e imposibilă rămânerea la institut.

Am cerut ameliorarea salariului, pentru că poate observă întreaga obște românească, că la atâta jertfă nu mai suntem în stare și, atâta abnegare de sine nu se poate pretinde dela noi. Comisarul ministerial a pretins să se inducă în protocolul ședințelor declarația lui, că nu crede, că în întreagă Europa ar mai fi un corp profesoral, care să aducă atâta jertfă și, totuși să muncească cu atâta zel pentru cultură — numindu-ne adevărați martiri ai pedagogiei.

Și trebuie să amintim, că deși se predau multe studii ungurești, limba română la noi se predă în 14 ore la săptămână, iară celelalte preparandii românești numai 8 ore au pentru acest studiu. Și în anii din urmă, față de trecut, s'a constatat un frumos progres în limba maternă.

A repausat capul diecezei și și-a lăsat averea, în valoare de 100—120 mii cor. pentru scopuri diecezane comune. A rămas o grădină mare cu o casă cu patru chilii spațioase. Și pe dreptul s'a așteptat, ca acest edificiu să se cedeze pentru un internat preparandial. Înzadar, casa se va exarândă prin licitație, s'a primit pentru ea o sumă bagatelă, iară de preparandie nici vorbă.

A fost datina încă dela înființarea institutului preparandial, ca elevii să umble în seminarul teologic, unde mâncau la prânz și la cină cecece rămânea dela clerici. În anul acesta bieții de ei au fost lipsiți și de acest unic ajutor, și cari numai au putut, au alergat la alte institute, așa că azi avem numai 40 elevi. Anul trecut nu s'a dat nici un crucer pentru lipsele institutului. În urma acestei mari nepăsări apoi directorul a abzis în două rânduri, fără de a primi vre-un răspuns în chestie, iară corpul profesoral a ră-

mas fără de mângâiere și fără de speranță.

Aceasta e starea adevărată, și din cale afară tristă! Un institut pe calea peirei, într'o dieceză așa de mare, ca și a noastră, pentru că în loc să se facă ceva pentru ajutorarea lui, i-se iau și micile favoruri de cari s'a bucurat dela început.

Am declarat, și declarăm și noi, ca și profesorii din Blaj, că dacă se poate întregi salariul din puterile proprii, ne îndestulim cu salarii mai puțin cu 20% ca și profesorii dela preparandiile de stat, numai ca să putem servi o cauză comună diecezană.

Ne-am ținut de datorință să aducem în publicitate această cauză, fiind cauza comună a unei dieceze mari, care în gremiu, afară de teologie și de școala de praxă de lângă preparandie n'are alte institute.

O am făcut aceasta, nu cumva vina să cadă asupra corpului profesoral, la caz că institutul rămâne fără de elevi și fără de profesori. Fără de elevi are să rămână, dacă nici pe anul școlar viitor nu li-se va asigura ceva ajutor să știe pentru ce vin la institut, cecece nu s'a putea încunjură, dacă nici pe atunci nu s'ar completa scaunul episcopesc, căci azi cererile directorului și ale corpului profesoral pentru ajutorarea

FOIȚA.

CATRENE

(imitațiuni).

Taină mare 'nchide viitorul,
Nu știu cerul ce destin îmi dete,
Tare-ași vrea să știu de mai'nainte,
O să mor de foame, ori de sete?

* * *

Câte picături sunt într'o mare?
Iar pe cer sunt câte stele?
Și câți peri în cap norodul are?
Iar în inimi câte rele?

* * *

Pământule fecior de astru,
Tu ce mânânci de obicei?
Căci învârtindu-te 'n albastru,
Te văd că 'ntr'una lacrimi bei!

G. Seche.

Expoziția despărțământului Blaj.

Tipografia Seminarială.

În fundul sălii de desen, alături de cărămida și țigla celor două fabrici „Neptun” și „Vulcan”, Tipografia seminarială, își înșiruire pe cele câteva mese și pe pulturi, cărțile vechi și nouă, dela „Floarea Adevărului” (Flosculus veritatis) a episcopului Aron (1753), până la cele mai proaspete cărți bisericești și școlare.

E o pagină dintre cele mai luminoase a vieții noastre culturale — expoziția aceasta. În rândurile acestor cărți prăfuite, în tiparul cu buchii al vechilor bucoavne, și-au depus apostolii culturii naționale, toată comoara de cunoștințe câștigate departe pe malul Tibrului, toată căldura sentimentelor puternice, cari au înflorat cele două veacuri din urmă.

Tipografia aceasta, atât de primitivă la început a fost izvorul dător de lumină, la care s'a adăpat pentru întâia oară neamul nostru. Nu știm cu siguranță, dacă avem seria completă a cărților apărute aci. Numărul lor este foarte mare. Aflăm cărți bisericești (Strajnic, 1753), cu inițiale interesante și cu elisee lucrate în lemn, între acestea renumita traducere a Bibliei de Samoilă Clain (Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a celei vechi și a celei nouă, care

s'a talmăcit de pe limba elinească pe înțelesul limbii românești. Acum întâi s'a tipărit românește sub Francisc al II-lea craiul apostolicesc etc. cu blagoslovenia Mariei Sale Ioan Bobb Vlădicul Făgărașului, în Blaj la Metropolie, anul dela nașterea lui Isus Hristos 1795). Cea dintâi carte bisericească cu litere latine, Orologierul apare la 1835 precum și cele dintâi foi românești cu litere latine: Organul luminării 1847 (și Organul național 1848) și cea dintâi foaie populară: Învățătorul poporului (1848).

Aflăm apoi cele dintâi manuale de școală ale celor mai vechi dascăli ai neamului: Indreptar către aritmetică de G. Șincai, 1785, Gramatica aceluiași, (Prima principia latinae gramaticae ad usum scholarum valachicarum nationalium, quibus propter maiorem incipientium puerorum facilitatem, adiecta est valachica lingua. Balázfalva tipis Seminarii dioecessani), Catechismul lui Șincai, Teologia moralicească, sau Bogoslovia lui Bobb (1796) până la cărțile de adevăr ale marelui Cipariu și ale fericitului Bunea.

Lucrarea decurge de 16 decenii, fără întrerupere. Generațiile de cărturari, ce s'au succedat și-au transmis entuziasmul și dragostea de muncă moștenită dela strămoșii lor.

În fruntea acestei tipografii, șau stat de obicei călugări, sau funcționari ai curții metropolitane, purtând titlul „Revizor al cărților.” La anul 1833, Cipariu o adaptează din

institutului, a elevilor și a profesorilor sunt nebăgate în seamă.

Am făcut-o să nu ni-se arunce în față acuza, „obscurantismului“, ci ziaristica română să se poată convinge, că suntem „mucenici nerăsplătiți ai pâinei“, nu putem să ne procurăm nici ziarele absolut necesare, căci ne frământă veșnic gândul traiului de mâne și, ne-a cuprins și pe noi în cele din urmă o apatie pentru nepăsarea ce o observăm, pentru nebăgarea în seamă cu care suntem tratați atunci, când institutul a fost început deja să între pe calea propășirii așteptate de o dieceză întreagă.

Profesorii institutului pedagogic de Gherla.

Cine-i trădător? Just ori Tisza? Intrebarea e pusă în parlamentul din Pesta. Cine-i trădător? Adecă care a stat și stă de vorbă cu naționalitățile, Just ori Tisza? Și ce e mai semnificativ, că intrebarea o pune tocmai Tisza Pista, făcându-i trădători pe ceilalți, cari au pactat cu „d'al de Aurel Vlad și Hodsa Milan“. Auzit-ați? A sta de vorbă cu românii etc. înseamnă după concepția tuturor partidelor maghiare a te discreditat ca patriot adevărat, a fi trădător. Și ca culmea ironiei să fie și mai mare, vine Organul francmasonilor „Világ“ și enumeră păcatele lui Tisza Pista, care ar fi promis următoarele:

Va recunoaște partidul național român de partid politic; în schimbul amânării votului universal va împărți mai echitabil

cercurile electorale, ca românii să aibă cel puțin 40 deputați în dietă; va adera la idea de a se înființa încă două episcopii române gr.-or. la Cluj și Oradea-mare; va introduce limba română oficială în cele două foruri de justiție și în administrația comitatelor românești, apoi spani, judecători, domni de român, câți vă trebuie. Că ce-i adevăr și ce-i minciună din aceste, cine ar putea spune? Destul că zile grele duc partidele maghiare, dacă au ajuns iar să se discrediteze cu amicitia noastră.

Ciril Lucaris despre chestia unirii bisericilor. E cunoscut rolul ce l'a avut patriarhul Kiril Lucaris în mijlocul încercărilor protestante de a calviniza biserica orientală. Unii scriitori mai noi ai bisericii neunite ca Melchisedec,¹⁾ Pappadopolos,²⁾ etc. iau în apărare și vreau să scoată drept ortodox și nevinovat pe Kiril Lucaris. Sit quidquid sit, fapt e că în tinerețe era contrar al unirii cu protestanții și adict al unirii bisericii neunite cu biserica romană. Cel puțin așa îl cunoaștem din o epistolă a sa îndreptată în anul 1601 către arhiepiscopul Leopolei Solicovi, adecă în vremea, când petrecea în Polonia ca arhimandrit, și delegat a patriarhilor de Alexandria și Constantinopol.

Iată cum scria în anul 1601 despre unirea dintre protestanți și orientali: „Am fost îndemnat de către unii la una-alta: dar eu, cu precauțiune încunjurând ocaziunea, ce mi-ar putea cauza ori-cât de mică turburare, nu mi-am dat la nimic învoirea. Căci știu,

¹⁾ Melchisedec, Biserica ortodoxă în luptă cu protestantismul, București, 1911.

²⁾ Pappadopolos, *Ἱστορικὰ, Μελεταί*, Ierusalim, 1906.

bine, și patriarhii mei știu, că dogmele și faptele ereticilor sau evangelicilor nu numai că au fost aducătoare de perire și turburări pentru biserica răsăriteană și apuseană, precum s'a văzut aceasta în Germania, Franța, Anglia și alurea, ci și cu privire la moravuri au introdus în statele creștine destul de mare corupțiune... Și deși criticii europeni, din urmă față de biserica romană și față de scaunul lui Petru adese-ori au cercat a se uni cu răsăritenii, totdeauna a fost respinși... După-ce dară ei foarte departe stau de noi, nici decum nu se pot uni cu noi“.¹⁾

Iar despre unirea bisericii orientale cu biserica Romei iată ce scrie: „Ce privește însă biserica orientală și apuseană, între aceste pare a fi ceva ceartă, dar și aceasta mai mult în fantazia celor neînvățați pare a fi, căci cei-ce sunt mai învățați, iubind pe Hristos, ușor arată aceleași ori aproape aceleași simțăminte. Noi nu urmărim scaunul sfântului Petru, din contră îi dăm cinstea și venerațiunea ce i-se cuvine, și îl recunoaștem de întâiu și de mama a noastră; una și aceeași ne este credința, unul și același botezul în Dumnezeu Tatăl, Fiul și Spiritul sfânt; una și aceeași natură în Treime, aceeași Atotputință, aceeași divinitate; una nădejde a chemării, una iubire, comune rugăciuni pentru toți regii, guvernatorii și principii statelor creștine; aceleași taine le avem, aceleași orduri mai mari și mai mici în biserică, aceleași evanghelii, aceleași scrieri profetice și apostolice, aceeași autoritate a sfinților părinți bisericești ortodoci, greci și iatini. Ce avem noi comun cu alte secte? Ba pe cei-ce i-a socotit deeretici, și i-a excomunicat și anatemitat o biserică, pe aceeași

¹⁾ Cf. Martinov: *Vița Meletii Smotrisiei, Aepii Hierapolitani, Bruxella. 1864. pag. 181.* (În epistola ce a îndreptat-o Kiril către Demetriu Solicovin aepul Leopolei).

nou tipografia, care se desvoaltă din ce în ce mai mult. După anii 70 teasul cel vechiu nu mai funcționează, munca decurge tot mai întehită și astăzi tipografia lucrează cu trei mașini, mănate cu putere motoră.

E o distanță bunișoară dela teasul primitiv dela jumătatea veacului al XVIII-lea și până la văjăitul motorului de astăzi; și tot atât de mare e distanța dela cei trei oameni cari lucrau la început (un mașinist, un culegător, un învățcel) și până la personagiul de 28 persoane de astăzi, care abia răzbește cu munca întehită, ce-l năpădește. În afară de cele patru (4) foi, ce se tipăresc aici: „Unirea“, „Cultura creștină“, „Foaia școlastică“ și „Revista politică-literară“, tipografia lucrează de prezent, la următoarele cărți: Mineul, Evangelia, Euchologiu, Orologer, Pentecostar, Carte de cetire pentru școlile populare, abstracție făcând dela Imprimarele și Circularele oficiale.

De-o foarte mare importanță sunt clișeele ce se înșirue pe cele trei mese. Sunt clișee lucrate în lemn de persoane aplicate în atelierul tipografii. Cel mai vechiu clișeu, ce se păstorează este al lui Petru P.*) tipograful din 1768. Cei mai dibaci esilografi, meșteri ai acestor clișee sunt, în afară de acesta, Sandu tipograful și Vlaicu. Lucruri primitive se înșirue aci, alături de lucrări cu adevărat artistice, cum este de pildă clișeul evangelistului Ioan lucrat de Sandu tipograful apoi mănăstirea din Blaj al lui

Vlaicu. Clișeul acesta e de-o deosebită importanță, înfățișându-ne Mănistirea în forma ei primitivă, înainte de adoptarea ei, ce s'a săvârșit sub episcopul Leményi, de-asupra mănăstirii, clișeul lui Vlaicu ne înfățișează: Sft. Treime. Un alt clișeu, mai primitiv ca execuție, dar tot așa de interesant, ca și cel pomenit înfățișează Emblema Vlădicească, ocrotită de asemenea de „sf. Treime“. De desuptul „Emblemei“ ni-să înfățișează într'un desema primitiv mănăstirea din Blaj, iar alături castelul vlădicesc și spre stanga câteva căsuțe și-o movilă, care dacă nu ne înșelăm, vrea să fie „hula“ de astăzi. Deosebit de frumoase sunt clișeele din fruntea cărților înfățișând cu multă artă patimile Mântuitorului. Iar clișeul ce s'a folosit în Liturgierul din 1775 (Buna-Vestirea de tipograful Petru Popovici Râmnicăanul) poate servi și astăzi ca model ori-cărui pictor.

Cu cele câteva lucrări ce-a expus, și cu volumele mai nouă, tipografia seminarială ne-a convins pe deplin că poate să stea alături cu ori-care altă instituție similară. Mai are un singur paș de făcut pentru a atinge recordul marilor tipografii din capitale: rotativa!

Și, Dumnezeu e bun, vom ajunge și noi să vedem acest triumf al ei...

Al. Ciura.

*) Petru Popoviciu-Râmnicăanul.

Blajul și Sibiul.

(Din impresiile unui sibiian în Blaj).

Între Sibiu și Blaj
E-o mică diferență
Referitor la acte
De tact și complezență.

În Blaj ca și 'n Sibiu
Sunt locuri rezervate,
Numai cât în Sibiu
Le ocupăm noi toate!

„Bobârnaci“.

Zicale turcești.

Nu te încrede nici în Domnul tău, nici în liniștea mării, nici în amurg, nici în lauda femeii, nici în vitejia calului tău.

Dacă vrei să vinzi cioara, zi că-i privighetoare.

Cine se suie pe cal de împrumut o să se coboare repede.

Cine stă între două moschei, rămâne fără rugăciune.

i-a condamnat totdeauna și cealaltă biserică. Primele sinoade le-am avut laolaltă...

...Așa încât, pe dreptul, ce privește temelia doctrinei creștinești, nu într'atăta pentru ceva contrarietate, ci mai mult pentru ceva deosebire etnică dintre greci și latini s'a făcut specială vorbă de ceartă (între cele două biserici). Ar fi ce e drept de dorit, ca să se ajungă la desdăvârșenia unirei dintre biserică orientală și apuseană; dar aceasta în vremurile aceste... nu o putem în grabă nădăjdui; pentru-ca însă lumea creștină să înceapă odată, cu ajutorul Preainalt al lui Dumnezeu, a se apleca și a căuta spre unire, ambii avem nevoie de o parte de îndreptarea vieții, iar de altă parte de ajutorul preaputernic al rugăcinnilor¹⁾

Iată ideile ce le-a profesat Ciril Lucaris înainte de a fi înghițit de valul protestantizmului.²⁾ Cât de aproape sunt aceste idei din punctul de vedere al bisericii catolice, în sensul căruia, nu ceva deosebiri dogmatice, ci curat patima a pricinuit schizma atât de dezastruoasă! Acest punct de vedere îl află îndreptățit astăzi deja înalte personaje ale bisericii neunită, ca marele canonist rus Glubokovsky,³⁾ patriarhul actual al Constantinopolului Ioachim al III-lea⁴⁾ etc.

Virgil Pop.

Corespondințe.

Din România.

— Dela corespondentul nostru. —

Pe părăginitele muscele ale județului Roman, se va revărsa în curând ca în vremuri de șovăcălie o miriște de baionete, care stă să rezeze de pe acum incumensurabilele apetituri de înaintare spre sud, ale rafinaților dușmani nordici. — Așa dar manevrele regale vor începe luni în 19 Septembrie și se vor isprăvi în ziua de 25 c. printr'o defilare monstră în fața M. S. Regelui.

Luptele se vor da între corpurile III, armată sub comanda generalului Culcer și corpul al IV, comandat de generalul Al. Lambrino. În serviciul armatelor luptătoare, se vor pune ultimele invenții militare ca: automobile, secțiile de telegrafie fără fir, un

¹⁾ Ibidem.

²⁾ Aceleași idei le-a profesat în anii trecuți și autorul anonim al articolului: „La unirea bisericilor românești” din „Controla” (Timișoara. nr. 91. din 1903, pag. 1.): „Pricini politice și etnice au spart pe creștini în secte, aceleași pricine până azi formează păretele despărțitor în staulul lui Hristos”.

³⁾ În foaia rusească „Strannik”, nr. 1 din 1904.

⁴⁾ În răspunsul ce l'a dat în 3 Ianuarie 1911 epistoalei pastorale a metropolitului grec-ortodox Gerasim Messara. Cf. Unirea, nr. 5 din 1911, pag. 55.

tren de subsistență automotor, trei secții de automotor, trei secții de aeroplane. Trupele sunt prevăzute cu unități de mitralieră, cu bucătării de campanie și cu hrană de rezerve (conserve.) La manevre vor lua parte afară de atașatii militari străini și colonelul Morioka, atașatul militar japonez la Viena, care a fost invitat de către M. S. Regele atunci când împreună cu mareșalul Nogi a vizitat țara noastră.

La sfârșitul lunii în care ne aflăm vor lua ființă marile serbări jubiliare ale Universității din Iași. Dl dr. Bogdan, rectorul Universității în privința aceasta a primit un anunț telegrafic în mod oficial că M. S. Regele și Augusta Sa familie va asista la acele serbări. Cu acest prilej se va dezvăli statuia acelui om de stat care a avut norocul să se nască pentru întreaga țară sub numele de M. Cogălniceanu, într'o vreme când creațiile politice ale Principatului, nu cunoșteau altă luptă decât cea intestine.

Programul serbărilor jubiliare este următorul:

Septembrie 26, la orele opt seara. întrunirea dlor delegați în Aula Universității, în 27 Septem. la orele 10 a. m. sosirea în gară a M. M. L. L. Regele și Regina și a Principilor moștenitori. La orele 10 Te-Deum la Mitropolie. La orele 2 și jum. în sala Teatrului Național, prezentarea felicitărilor Universității. Seara retragerea cu torțe.

Septembrie 28, orele 10 a. m. dezvălirea și inaugurarea statuei lui M. Cogălniceanu. În timpul zilei vizita monumentelor orașului. Seara, serată de gală în sala Teatrului Național. Septembrie 29 deschiderea solemnă a cursurilor Universitare. În timpul zilei curse, sporturi etc. Seara la orele 8, banchet în sala Teatrului Național. Dar monumentul celui mai democrat dintre Voievozi, a lui Alexandru Cuza, după cum spune un ziar popular, pare a avea o tot așa de tristă soartă ca și fostul Domnitor. Comitetul de inițiativă al ridicării monumentului în frunte cu președintele, Grigore Ghica-Deleni a redactat un proces-verbal, prin care declară că comitetul refuză să predea statua pe motivul că Ad-ția comunală nu s'a ținut de angajamentele luate, în ceea ce privește executarea fundamentului care n'a fost gata la 15 Iulie și mai ales prin aceea, că statuia a suferit o alterație prin comandarea unui nou soclu, pe când primăria se obligase a lăsa statuia, așa cum a fost executată de către sculptorul Romanelli. Așa dar, statuia lui Cuza nu va fi inaugurată cum a fost vorba, cu prilejul serbărilor jubiliare ale Universității din Iași.

Dela 1 Octombrie se va face la Universitatea din Viena un curs de literatura și limba română. Acest curs se va alipi la

cursul de filologie română a seminarului al cărui titular este înțeleptul profesor Wilhelm Meyer-Lübke. Noul curs a fost instituit din inițiativa ministrului de externe, T. Maiorescu.

Cu trenul de Ungheni sosesc o spuză de familie evreești din Rusia, fugite de acolo din cauza progromurilor.

Reviste.

Franța. O groaznică nenorocire s'a descărcat iară asupra acestei nefericite țări. De când a ajuns sub stăpânirea francmasonilor ateii, aproape nu trece an, ca să nu vină mari primejdii asupra ei. Și acum un vas mare de războiu *Liberté* a explodat în portul Toulon, omorând aproape 350 de feciori și îngropând în valuri un vas puternic, ce a costat peste 60 milioane de franci. În dimineața zilei de 25 a. l. la 5 ore dimineața, tocmai când s'a dat matrozilor signalul de sculare, un sul gros de fum se ridică din camerele de jos, unde eră și praful de pușcă trebuitor. Indată ce văzu comandantul vasului primejdia, dădu ordin, ca numai decât să fie cufundate în mare camerele de praf, ceea ce însă nu s'a putut face, deoarece nime nu putea să pătrundă în jos de fum. Văzură atunci cu toții, că corabia e perdată și comandantul dase numai decât porunca, ca feciorii să părăsască în ordine vasul. Cu toate acestea unii nu mai așteptară porunca aceasta, ci se aruncară în mare, iar alții au tăbărit asupra luntrilor de salvare. În momentul următor s'a auzit o puternică detunătură, apoi imediat o alta, care a aruncat pe toți cei de pe bord în aer. Vaierile și gemetele descrie nu se pot. Cei mai mulți morți au căzut în apă, pe alții i-a înghițit vârtejul, ce se făcuse în jurul năieii, care în câteva minute se cufundă. Au fost stricate și alte vase de războiu, ce se aflau în apropiere. Astfel Republica a îndurat puternice spărturi și mulți matrozi au fost omorâți de bucățile ce căzură din văzduh. Au pierit în apă și subcomandantul corabiei de războiu, precum grav vul-

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.

în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 8-?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

nerat a fost locotenentul Besson, fiul admiralului de acelaș nume.

Se caută acum pe urma acestei nenorociri. Mulți cred, că vina e a matrozilor nedisciplinați, alții însă bâr-fesc pe socialiștii revoluționari, că ar fi aruncat în aier într'adins naia, demonstrând astfel contra războiului, ce amenința cu Germania.

*

Conflictul turco-italian. E lucru aproape isprăvit. Turcia mai înghite și aceasta. „Mi-l dai, ori ți-l iau”, zice Italia către omul mort, și acesta pare a mai zice: „Ți-l dau, numai larmă să mai facem, ca astfel mai puțin neplăceri să am acasă”. De fapt se caută acum după o formulă. Cum să se adnezeze Tripolisul. Cele mai multe puteri sfătuiesc pe Italia să-l *cumpere* dela Turcia, cum s'a răscumpărat bunăoară Bosnia și Herțegovina. Alții zic să-l ia în arândă pe 99 ani, ceea ce tot una e. Realitatea e, că Tripolisul se va incorpora, iar Turciei îi vor da ceva, bani ori arândă indiferent, dar va căpăta ceva, ca astfel să se facă mai suportabilă situația turcilor guvernanți — acasă.

*

Germania. Iată ce scrie un sas din Ardeal despre cele ce a experiat în Germania: Noi, cari Germania o cunoaștem mai mult din cărți și din auzite, idee nu avem, ce se petrece acolo. E toată țara un mare furnicar, unde fiecare lucră dela ivirea zorilor și până în noapte, lucră neîntrerupt și cu îndârjire, cum noi închipui nu ne putem. Acolo om nu găsești, care se umble haimana, căscând gura fără lucru, ci din ce ocupă cineva un post mai înalt, din aceia lucră mai cu sârguință și neîntrerupt. Se intrați numai într'un birou, într'o bancă — se mișcă tot și mereu, încât te cuprinde spaima. Apoi încă fabricile cele mari, tramvaye, trenuri, năi, lucrătoare — imi venea să cred, ce aici e rezidența Muncii, țara lucrului. Noi idea nu avem ce înseamnă a. lucra și ce înseamnă a purta un oficiu. Dar nici nu putem avea așa ceva. Căci pentru a lucra astfel trebuie să fi *educat de cu vreme*. Și acolo școlile în prima linie sunt instituții, în cari băeții se cresc pentru muncă neîntreruptă și asiduă...

Ce cuvinte frumoase sunt aceste! Și cât de elocvent ne vorbesc ele *noaud*. Căci dacă vorba, celor vechi era, că munca nobilitează, a noastră trebuie să fie: *prin muncă trăim*. Nu numai indivizii, ci prin muncă și lucru, și numai prin aceste trăiesc azi popoarele. Cei cari cred, că prin o lene tradițională mai pot să mai țină rost cu lumea, aceia și-au trăit traiu. Acolo-s turcii pildă vie.

Noutăți.

Hirotoniri. Exc. Sa P. Mitropolit Dr. Victor Mihályi a conferit Duminecă în 24 Septembrie 1911 ordurile: lectoratului, subdiaconatului și diaconatului, iar Miercuri în 27 Septembrie, Sărbătoarea Înălțării s. Cruci a hirotonit de preoți pe clericii abs. din Dieceza Gherlei: *Dr. Alexandru Cziplé* din Biserica albă, *Mihail Erdöss* din Trip, *Corneliu Gavriș* din Odești, *Livia Greab* din Borgo Tiha, *George Neamțiu* din Minthiul Gherlei, *Mihail Someșan* din Dumitrița și *Octavian Buști* din Erksifalu.

Pentru biserica din „Pata” au mai colectat August Blășian direg. dom. episc. din Beiuș dela următorii: (+) Mărioara Blășian, August Blășian, Camil Selagian prof. Coriolan Ardelean arhidiacon câte 5 coroane, George Novac, Dr. C. Popovici, Dr. Nyeș, Dr. C. Pavel câte 2 coroane, Virgil Selagian, Iozefina Blășian, Haupt Imre, Faur István, Aurel Iluț, Dr. A. Ciavici, Dr. Cornel Pap, I. Petra, Vasile Pap, V. Stefanica, Mocsányi, Eugen Nyéri, Sever Buzilla, Adrian Pap, Porfirie Popescu, Dr. Hetcou, Anton Balea, Ioan Bușuția, Cornel Palladi câte 1 cor. adică în total 47 coroane, care sumă s'a depus lângă colectele de până acum, și mulțumim din inimă acestor binefăcători ai bisericii noastre. „Dumnezeu primească!” Pata 1911. *Mihail Hodornău* paroh *Gligor Cenar* cassar.

Internat român la Brașov. S'a observat că la școalele din Brașov an de an scade numărul studenților, zice-se că mai ales din pricina cuartierelor. De aceea s'a hotărât ridicarea unui internat românesc. Preav. Consistor din Sibiu a aprobat planurile și zidirea se va începe încă în toamnă.

Hymen. *Vicufia Coste* și *Alexe Manea* contabil, invită la serbarea cununiei lor, ce se va celebra la 8 Octombrie 1911.

— *Dimitrie Dobrean* și *Irina Baldy* anunță cununia religioasă ce va avea loc Luni 2 Octombrie st. n. 1911, în Csikszereda. *Felicitări!*

Convocare. Onor. membri ai despărțământului XXIX. Mediaș a „Asociațiune pentru literatura și cultura poporului român” precum și toți, cari doresc înaintarea acestei instituțiuni culturale, prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, care se va ținea în școala gr-cat. din comuna Agârbiciu la 8 Octombrie a. c. st. n. d. am. la 2 oare.

Aviz. Dela convocării adunării populare proiectată în Murășludoș pe 8 Octombrie a. c. primim următoarele: În urma recercării biroului central al partidului național am amânat adunarea populară pe 15 Octombrie a. c. ca se poată lua parte fruntașii angajați la Timișoara în 8 Octombrie. *Convocator.*

Ce salare au preoții săsești dela orașe? Preotul săsesc al *Bistriței* are (5228 suflete) anual 9000 cor.; *Sibiu* (11,293 suflete) 7752 cor.; *Brașov-orașul* (3530 suflete) 9000 cor.; *Mediaș* (3450 s.) 7424 cor.; *Sebeșul-săsesc* (2030 s.) 7575 cor.; *Reghinul-săsesc* (3196 s.) 5017 cor.; *Sighișoara* (5273 s.) 8195 cor. Venitele laterale nu sunt cuprinse în aceste cifre.

Mulțumită publică. La concertul aranjat de către „Corul vocal bis. gr-cat. român din Parța” în 21 Sept. n. c. au binevoit a suprasolvi următorii Domni: Il. Sa Dl. dr. Vasile Hossu, episcopul Lugojului 20 cor. Il. Sa Dl. Ioan Boroș, prepozit în Lugoj 8 c. Dr. Romul Mioc, preot nou sfințit 10 c. George Morar, asesor conzist. din Izgar 3 c. G. Trăilă, protopop în Timișoara 2 c. G. Olariu, inv. în Parța, T. Stanca, inv. în Ticvaniu mare, Meziu, M. Nedeleu ecoanom în Parța, N. Popovits câte 1 cor. F. Béla 30 fil. Primească marimimoșii donatori și pe această cale sincerile noastre mulțumite. Parța, la 26 sept. n. 1911. În numele comitetului aranjator: *Nicolae Lugojan*, inv. prezident.

Cât au dat băncile săsești din Sibiu pe scopuri culturale și bisericesti? Din venitul curat de aproape 300 mii de cor. a anului 1910 a dat *Sparcassa* din Sibiu pentru scopuri culturale săsești: Bisericii și consisto- rului săsesc: 22 mii cor.; școlilor săsești de toate categoriile din Sibiu 58 mii cor.; școlilor industriale și de specialitate săsești 34000 cor.; Internate, orfelinate, spitale, societăți de binefacere, reuniuni de agricultură, comerț 42 mii cor. Tot aci amintim că ceialaltă mare bancă din Sibiu *Bodencredit*, a dat pe scopuri filantropice și culturale săsești cam 112 mii de coroane în acelaș an. *Sparcassa* din Brașov a dat pe scopuri culturale 77 mii de cor.; cea din *Mediaș* 4000 cor.; cea din *Sighișoara* 21 mii de cor. etc. Cifre destul de elocvente. Un singur orașel săsesc e, care n'a dat nimic pe scopuri de aceste *Reghinul-săsesc*, unde din venitul curat al băncii *Sparcassa* nu s'a dat nici un șler. Nu-i mirare, căci aci elementul săsesc de mult e în declin.

Probe de pușcat pe un vas de războiu Dreadnought. În zilele trecute s'au făcut probe de pușcat pe un *Dreadnought* englez, sistemul cel mai modern, „Orion”. Probele au dat rezultate înspăimântătoare. Detunăturile au fost atât de puternice, încât au ridicat corabia din apă în slavă. Oficerii și tunarii numai cu urechile înfundate cu vată au putut să opereze, iar vasele de mâncat, oale, cratițe au fost toate duse pe o altă corabie, căci altcum le nimiceau detunăturile groaznice. Niște oale de pământ uitate pe naie au fost găsite bucățele, iar pleurile dela conserve toate au fost sparte; precum și geamurile dela naie au fost sfărțate până la unu. Ce groază pot să răspândească colosuri de aceste în caz de războiu!

O groaznică nenorocire. Cei aproape 400 de matrozi morți pe vasul de războiu *Liberté* încă nu s'au dat țărinei spre odihna veșnică și o altă mare nenorocire se vestește de pe malurile Seinei. În Paris un autobus (tramvay-automobil) se întâlnește cu un altul ce venea din loc contrar tocmai pe un pod de peste Seina. Autobusul se feri prea tare, încât ajunse pe trotuar, iar de acolo aluneca și în câteva clipe rupse barierele de fier ale podului și se prăbuși în apă. *Toți câți au fost în lăuntru vehiculului au pierit în apă.* Câțiva numai cari au șezut afară deasupra au putut să scape. Au scos până acuma din apă 13 morți și 15 grav răniți. Se remarcă purtarea eroică a unui preot catolic, care a scos viu la țărături 6 înși, iar după aceea a căzut fără simțiri la pământ. A fost transportat și el la spital, unde zace greu bolnav.

Constituire. Membrii societății bis. literare „Alexi-Șincal“ a teologilor români din Gherla, intrunindu-se în ședința din 27 Sept. a. c. sub prezidiul Rev. Domn Grigoriu Pop rector seminarial și canonic, fiind de față și Clariș. Domn Dr. Victor Bojor pref. sem. și prof. de s. teologie, s-au constituit în modul următor: La postul de președinte a fost ales cu aclamație; Iuliu Ardelean t. c. IV., v. preș. Aurel Șorobetea t. c. IV., controlor Emiliu F. Negruțiu t. c. IV., secretar Andrei Bojor t. c. III., bibliotecar I. Alexandru Pop (N) t. c. III., v. bibliotecar Alexandru Pop (B) t. c. III., cassar Alexandru Leményi t. c. III., notar Iulian Man teol. c. II., și Valeriu Cosma teolog cursul II. ca archivar. Membrii în comisia cenzurătoare: Vasile Câmpean t. c. IV. Andrei Bojor t. c. III. Teodor Macrea t. c. II. Teodor Bindea t. c. II. Ioan Chereșteș t. c. II. Iulian Man t. c. II. Alimpiu Boros t. c. I. Gavrilă Bichigean t. c. I. și Trăian Șimon.

Dela serbările culturale. Fotograful Mai din Blaj a pregătit câteva fotografii de toată frumusețea dela serbările trecute. Așa portretul lui Vlaicu, Liciu, dna Bârseanu, aeroplanul Vlaicu II. ș. a. Doritorii i-se pot adresa cu toată încrederea.

Bagrov, ucigașul lui Stolypin a fost judecat la moarte prin strangulare. Sentința se va executa îndată după-ce va fi aprobată de țar. Se vestește, că mama lui Bagrov auzind, că fiul său s'a făcut ucigaș, a sărit din etagiul al treilea.

Noi cutremure de pământ în Kecskemét. Profesorul de astronomie dela Gotha a prevestit că în 22 Sept. n. iar vor fi cutremure de pământ. Prezicerea s'a împlinit, căci în Kecskemét dimineța pela 3 oare a fost un scurt cutremur de pământ, care s'a resimțit mai ales la casele de rugăciuni protestante și izraelite. Populațiunea intricată a durmit sub cerul liber.

Dr. Braun de Fernwald, directorul clinicei de moșit din Viena, scrie: „Despre influința purgativă a apei natural amară *Francisc Iosif* m'am convins des și de aceea o recomand cu căldură *femeilor bolnave*“. Se află în farmacii și prăvălii de ape minerale. (22)

La apărarea în contra holerei rola cea mai mare o poartă apa. Păreră unanimă a medicilor este că în timpuri epidemice apa minerală care conține acid carbonic este folositoare numai spre beut ci și spre spălarea gurii, fiindcă acidul carbonic omoară baccilii și îi stârpește. — Intre apele minerale conținătoare de acid carbonic este „Phönix de Buziaș“ cea mai recunoscută și răspândită, fiindcă nu este numai cea mai bogată în conținerea acidului carbonic și cea mai ieftină, ci este și scutită de bacterii, din care cauză se recomandă din partea medicilor și în general se folosește în spitaturi. — Apa minerală „Phönix de Buziaș“ n'ar fi iertat să lipscască din nici o casă.

Posta Redacțiunii.

A. B. Vor urma, vă rugăm să considerați însă, că nu dispunem de spațiul potrivit pentru publicarea lor, iar pe pagina ultimă n'm voi să le aruncăm.

I. G. Cât ce ne îngăduie spațiul.

Se caută doi

Culegători tipografi

Tipografia Sem. Blaj—Balázsfalva.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

75

În ziua următoare pe acelaș drum mergeau în Plotzk, Jaghienka și Anulia.

Cu ele erau și servitorii, cari cântau veseli în ziua frumoasă și caldă.

De departe se apropia de ei un om.

— Cine ești? — întrebă Glava.

Omul făcu cruce și zise:

— Pe drum s'a spânzurat un om.

— Departe?

— Nu, foarte aproape... și un lup să plimbă în jurul lui.

— Ia acolo! — zise Jaghienka, privind în direcția arătată de omul necunoscut.

— Siegfried! — strigă Glava.

— De sigur l-au spânzurat tâlharii.

— Nu se poate, căci șaua cea scumpă e lângă el și tâlharii de sigur ar fi dus-o cu ei!

— Să ne luăm calea în altă parte, — zise Anulia. Să încunjurăm locul ăsta, pentru Dumnezeu!

— Nu-i permis să-l lăsăm neîngropat — zise Jaghienka.

— Călăul ăsta merită o astfel de soarte zise Glava! Il vor mânca lupii și corbii!

— De cumva a greșit pedeapsa și răsplata sunt la Dumnezeu. Noi suntem însă datori să-l înmormântăm.

— Cum demânzi — zise Glava.

Cu servitorii a săpat o groapă, îl astupară și-apoi plecară mai departe.

— Sufletul lui e infern, iar trupul în pământ, — zise Jaghienka.

Dumnezeu e drept și pedeapsa lui nime nu o poate încunjura.

* * *

Danusia slăbia pe zi ce merge. Zbisko era îngrijat, că nu o va putea duce nici până în Spichov. Din cauza febrințelilor mari, fata și-a pierdut chiar și conștiința. — Nobilii și jobagii auzind de scăparea Danusiei să grăbiră cu toții înaintea lui, jurându-se cu toții, că își vor răsbuna împotriva cruciaților.

Zbisko nu-și bătea capul cu aceștia, se îngrijea singur de Danusia, mulțumi lui Dumnezeu cu lacrimi de bucurie, că doar nu-i va răpi pe aleasa inimii lui.

Dar Danusiei îi mergea din zi în zi mai rău, și Zbisko observă, că sfârșitul trist să apropie tot mai repede.

— Te-am aflat și te-am scăpat din ghiarele cruciaților — zise Zbisko plângând — dar numai ca să te pot îngropa.

Fața Danusiei deveni roșie de febrințea. Zbisko ingenunche lângă ea și îi udă mâinile slăbite cu lacrimi amare.

— Mă lași aici scumpa mea? zise el — mă lași aici, tu care mi-ai fost totul.

Când ajunseră la castel, Zbisko trimise pe doi servitori ai săi să vadă nu cumva e în lăuntru părintele Vișonok.

El era însă în Varso unde Zbisko nu putea merge, ca să-și vindece pe iubita sa.

Într-una din zilele următoare febrințea

Danusiei scăzu și răsuflarea și deveni mai liniștită. — Zbisko opri trăsura numai decăt, deși se afla de Spichov departe abia numai de câțiva kilometri.

Auzi cum cineva din depărtare își ascute coasa. — Danusia respirând mai ușor zise:

— Ce dulce-i parfumul de iarbă.

Aceste i-au fost primele cuvinte pe cari le-a înțeles Zbisko, beat de bucurie zise:

— Danusie!... Scumpa mea Danusie!

Fata își deschise ochii ei mari și zise:

— Zbisko! și îi întinse mâinile ei slăbite.

Zbisko nu putea nici vorbi de bucurie.

— Unde suntem? — îl întrebă Danusia.

— Aproape de Spichov, scumpă! Suntem acasă! Dumnezeu ne-a ajutat și de aici în colo vom fi fericiți.

Fata ascultă câțva timp apoi zise:

— Și totuș nu m'ai uitat Zbisko?

— Nu!... Nu!... — zise Zbisko cu bucurie.

— Oh, ce plăcut e mirosul ăsta de flori!

— Suntem pe câmpia frumoasă de lângă Spichov. Peste o oară vom fi sus în castel, lângă tatăl tău.

Fața Danusiei deveni deodată palidă.

— Ce ai? — o întrebă Zbisko.

— E întunec...

— Intunec?... Doar pe cer strălucește iubitul soare și păsărelele se zbat în razele lui.

Fata voia să vorbească, dar n'a mai putut. Mâinile începură să-i tremure.

Trupul mai făcu o singură mișcare iar sufletul ei curat s'a grăbit în mâinile Creatorului ei.

— Danusie! — Pentru Dumnezeu! — Danusia scumpă — strigă Zbisko pierzându-și prezența.

Cei de față se adunară în jurul ei. O priviau lung cu toții. Și ea rămase incurând rece și fără suflare.

Trăsura plină de floricele de câmp plecă încet și lin iar Zbisko, cu inima sfâșiată de durere, mergea și el încet în apropierea trăsurii.

PARTEA A OPTA.

I.

Vestea despre moartea Danusiei s'a lătit ca fulgerul în tot Spichov-ul. În turnul din castel începură să sune jalnic clopotele mulțimea din oraș alerga să vadă pe Danusia. Jurand încă își aștepta flica. Tolima cu un aprod îi ieșiră în cale cu steagul, pe care se afla emblema lor familiară.

Se adunară o mulțime de femei și fete, cari plâneau și se boceau într-una.

Când Zbisko observă pe Jurand, a ingenunchiat înaintea lui și a zis plângând:

— Am căutat-o pretutindeni, m'am luptat și mi-am dat sângele pentru ea: Dumnezeu m'a condus la dansa și eu am scăpat-o din mâinile satanei. — Dar ea n'a voit să se reîntoarcă la casa părintească, ci mai bucuroș și-a luat aborul spre cer... O! Isuse, Isuse, al meu!...

Durerea mare alui Zbisko, o simți întreagă mulțimea. Toți începură a plânge cu hohot și mai ales femeile, dar și între bărbați se aflau mulți, cari își ștergeau lacrimile. — Jurand îmbrățișe pe Zbisko și îi făcu semn, că voiește să se apropie de flica sa.

Când ajunse lângă dânsa cu mâinile-i tremurătoare, o pipăi încet și lin la față, cași când ar voi în adevăr să se convingă, că moartă e Danusia lui.

O luă apoi în brațe și o sărută și încep să plângă cu hohot.

Bătrânul Kaleb închise siciul, iar mulțimea îngenuche și rosti în taină o rugă ferbinte pentru sufletul blând al repausatei.

Iar s'a pornit sunetul trist al clopotelor și cortelul înainta încet către castel.

Ajunși acasă o așezară pe catafalcul din capelă. Șapte fete să așezară în jurul siciului ei, rostind rugăciuni ferbinți până în zori de ziua.

Pe Jurand l-au dus acasă, ca pe un mort. I-au amorțit toate membrele așa că nici nu se putea mișca.

Fața îi era palidă să părea, că nici sugeta nu mai știe. — Reintors lângă siciul fetei sale sta nemiscat singur din când în când cu mâna netezia fața palidă a fetei sale Danusia.

Kaleb și Tolima încă credeau, că Jurand să afle în cele din urmă, dar s'au înșelat, căci Dumnezeu încă nu l-a chemat și pe el la Sine.

În ziua când înmormântară pe Danusia, Zbisko era așa de trist, lucăt câteva zile n'a grăit nimănui nici un cuvânt.

În sfârșit totuși și-a mai domolit durerea sufletului său amarit, aducându-și aminte, că Macko își trăiește viața sa amarită de sclav și voia să trimită pe Tolima în Malborg, ca să plătească pentru el prețul de răscumpărare promis, când a fost și el acolo.

În pivnița din Spichov se afla o mulțime de bani pe cari Jurand i-a câștigat sau din războaie sau din venitul moșiei sale. — Părintele Kaleb spunea că-i mai bine, dacă va merge Tolima în Malborg, căci de s'ar duce Zbisko, blăstămații de cruciați l-ar arunca în închisoare.

— Mergi în Platzk — îi zise lui Tolima — și cereți pașa-port dela principelu, căci la din contră și-s'ar aduna năcazul cu cruciații.

— Oh, îmi cunosc oamenii mei! — răspunse el. — Dar pentru aceea tot nu mi-i frică pe ei.

Tolima s'a depărtat; zilele treceau încet, Zbisko deveni din ce în ce mai trist. — Cași când cu moartea Danusiei i-ar fi apus și zilele lui.

Nu afla bucurie și mângâiere în nimic și stătea ziua întreagă fără să vorbească cu cineva.

— Ar trebui să-l deșteptăm cumva din starea asta — zise părintele Kaleb, care lubia mult pe Zbisko.

Din norocire sosi la castel și cavalerul De-Lorsch. Zbisko refuie puțin când îl văzu pe De-Lorsch. I-a venit în minte Smund și eliberarea Danusiei.

De-Lorsch merse la mormântul fetei și fiindcă era poet îi făcu o frumoasă poezie pe care o cântă lui Zbisko.

În ziua următoare și Zbisko era mai liniștit. Mulțumi lui De-Lorsch, că l-a cercetat, apoi l-a întrebat, că dela cine auzise de moartea Danusiei.

De-Lorsch i-a spus, că dela bătrânul Tolima cu care conveni în Ljubav, — unde de prezent e prinsonerul căpitanului de poliție.

— Ce nefericire! — strigă Zbisko. —

sărmanul meu frate își petrece viața în închisoare va crede, că mi-am uitat de el.

Dar cum ajunse Tolima în mâinile cruciaților.

— S'a grăbit sărmanul la Plotzk — răspunse De-Lorsch, dar când ajunse la hotare l-au prins. — Norocul lui c'au aflat bani la el, altcum par fi omorît.

— Dar fratele cum se află? — întrebă Zbisko.

— E bine n'are nici un năcaz, dar și pe el l-ar fi ucis, de n'ar spera pentru el un preț mare de răscumpărare.

Pentru aceea frații Baden și tractează bine cu el, dar de altcum nici pentru mine nu i-ar cauza ceva rău.

— Pentru tine?... Cum-cum? — întrebă Zbisko.

— Așa că eu sunt încă prinsonerul tău. În Malborg le-am zis: de veți ucide pe cavalerul Bogdaniec, fratele lui, din războare mă va ucide și pe mine.

— Îți jur, că nu o fac.

— Știu; dar în Malborg au crezut și nu au îndrăznit să tracteze rău cu Mazko, căci știu și aceea c'atunci s'ar răscula cavalerii, din Flandria, și Burgundia. — Solvește deci pentru fratele tău prețul de răscumpărare și-apoi cere pentru mine de cincisori atâta.

Eu îi urăsc din inimă și mă voi duce pe pământul cel sfânt numai să nu fiu în serviciul lor.

— Oh, rămâi la noi! — zise părintele Kaleb, — ei și așa nu vor plăti pentru tine prețul de răscumpărare.

— Mie nici nu-mi trebuiește — zise Zbisko — tu ești prețul și fratele meu.

Cei doi cavaleri să îmbrățișară și-apoi De-Lorsch îi zise:

— Spun, că regele polon și marele magistrul al ordului vor conveni în Plotzk, căci magistrul ar dori să știe oare Jaghiello nu va ajutama pe Vitold de cumva va erumpe războiu? — Ar fi bine de ai merge și tu acolo. E sigur și aceea, că magistrul ar dori preținia regelui și nu i-ar denega nimic. Dacă te-ai ruga și i-ai comunica cazul de sigur va elibera pe fratele tău.

— Asta e bună idee! — zise părintele Kaleb. — Și călătoria îți va face bine.

— Vor fi și emulări de gimnastică și întreceri de cai, zise De-Lorsch.

— Știi ce? — zise Zbisko lui De-Lorsch: — mă voi duce în Plotzk, căci voiesc să eliberez pe fratele cât mai îngrabă, dar dacă tu adevăr îmi ești prețiu, vino și tu cu mine.

— Bucuros! Și așa de mult doresc să cunosc femeile polone, despre cari spun, că sunt celea mai frumoase din lume.

(Va urma).

„Indărăpt la sf. Biserică“

2. Temelia de stâncă a Bisericii catolice.

de Ioan Georgescu.

(Continuare).

Dogma s'a primit și votat unanim. O mică ruptură a fost, dar rând pe rând au venit la rezon și spiritele mai rebelo, văzând că dogma cea nouă nu numai că e dreaptă și îndreptățită, dar în esența ei este credința cea veche a tuturor creștinilor. Cei din opoziție au avut gloria dubioasă de-a fi prea-

măriți de dușmanii Bisericii: presa liberală și francmasonă. Biserica catolică a ieșit însă întărită și mai pe sus de toate deplin unitară din aceste lupte. A putut aștepta deci liniștită marele „Kulturkampf“, precum poate aștepta liniștită orice încercare în viitor.

Firește, că cei ce nu fac parte din Biserica au conceptele cele mai ciudate despre această dogmă a infalibilității. Ei cred că papii își pot face de cap: pot fabrica dogme noi după bunul lor plac, pot șterge sau schimba dogmele cele vechi, iarăși după cum le-ar dicta interesele lor trecătoare; ba sunt cari cred, că papii ar fi infalibili nu numai în lucrurile de credință și morală, ci chiar și în acțiunile lor particulare; și iarăși pentru unii infalibilitatea este identică cu impecabilitatea etc. etc.

Atât de mult a mers ura și fanatismul în potrița Papei și a Curiei Papale, încât până și copiii de școală protestanți — între alții chiar și convertitul nostru — li-se simțeau superiori și prin urmare, în măsură de a-și spune verdictul asupra lor.

Nici că mai trebuiește să mai spunem, că de asemenea drepturi, precum își închipuște lumea adusă în rătăcire, nici vorbă nu poate fi. Invățătura lui Hristos este, doar, ceva gata și desăvârșit, așa încât nu i-se poate adăoga sau lua nici o iotă. N'a zis oare însuși Isus Hristos, că cerul și pământul vor trece, dar cuvintele. Sale nu vor trece? iar mai apoi Apostolul, că măcar și finger din cer de-ar vesti altceva decât el a vestit, anatemă fie! În propunerea adevărilor de credință, așa dară, se caută mai întâiu cuvântul Scripturii (Hristos și Apostolii), iar dacă acesta lipsește, urmează Tradițiunea (Sfinții Părinți), conciliile anterioare și Papii mai vechi. Și dacă după toate acestea cercetări tot ușor s'ar putea imprăstia îndoielile și nedumeririle, atunci numai are să vină propunerea ex cathedra a Papei care este peremptorie și valabilă pentru întreaga lumea creștină. Asemenea definiții ex cathedra, firește, că se fac cu tot aparatul de pregătire pe care-l îngăduie numai puterile noastre omenești: cercetări științifice prealabile, făcute ca colaborarea celor mai distinși fii ai Bisericii și rugăciuni corespunzătoare către Spiritul adevărului. Nu e vorba, prin urmare, despre inventarea vre-unui adevăr de credință nou, ci numai despre propunerea adevărului vechiu, existent deja în credința și în convingerea credincioșilor, în formă nouă, corespunzătoare. Despre impecabilitate nici nu mai vorbim; aceasta n'a învățat-o nici un om cu șeauă la cap. Definiții ex cathedra sunt foarte puține, putem zice că sunt cuprinse în micul catechism. Toate celelalte sunt numai dispoziții și orânduiri vremelnice cari, tocmai fiind-că nu sunt ex cathedra, pot conținea și greșeli, deși de acestea mai auevoie. Dacă însă cineva ar sta să adune toate micile greșeli și păcate, de care nici Biserica, ca ori-ce instituție omenească, n'a fost scutită, ar putea arăta un număr frumoșel, precum vedem că și arată unii cari par a-și face o adevărată meserie literară din culegerea și publicarea astor fel de lucruri. Numai cât acestora le aducem aminte din convertitul nostru R. că pentru aceste nime nu e îndreptățit se tăgăduiască însași instituția divină a primatului papal, precum nime nu-i îndreptățit se tăgăduiască marele folos al invențiilor moderne pentru

multele accidente și nenorociri pe cari în mod fatal le provoacă, ei tocmai dimpotrivă, va trebui să arătăm cu mulțumită și recunoștință atât întemeietorului Isus Hristos, care s'a îngrijit atât de înțelepțește de viitorul Bisericii Sale cât și locuitorului Său pe pământ: Papei dela Roma, care a vegheat pururea treaz la postul de strajă asignat lui de Mântuitorul, întărind pe frații săi în credință, când aceștia erau în primejdie de-a o pierde.

De încheiere mai adăugăm reflexiunile frumoase ale altor scriitori (protestanți și aceștia) despre Papat și rostul lui în viața popoarelor creștine, fiind de convingerea, că acestea încunună numai și mai grandios și mai măreț cuvintele de aur ale convertitului nostru.

E foarte ușor, cetim într-o carte mai nouă a marelui etician și pedagog dela Zürich *Fr. W. Foerster*,¹⁾ să umpli volume întregi cu enumerarea greșelilor și a întrelășirilor reprezentanților erarhieriei; toate aceste imperfecțiuni și aberații sunt evidente, dar imensa binecuvântare, ce s'a revărsat din întreaga instituție asupra popoarelor ca: educarea și formarea conștiințelor, propagarea culturii, conservarea tainelor, toate aceste au lucrat numai în adâncul sufletelor și tocmai pentru aceea nu se poate demonstra după cerințele științelor uaturale: și o vor recunoște numai aceia cari se vor apropia cu adâncă cunoștință a omului activ sau cu obiectivitatea fără prejudeții a istoricului, despre care o frumoasă dovadă a dat istoriograful de altfel cam liberal și de confesiune anglican *Macaulay*, când a scris pagini ca aceste despre instituția Papatului.

„Nu este și n'a fost pe pământ vre-o operă de politică omenească, care să vrednicească mai multă luare aminte ca Biserica catolică, a cărei istorie începând cele două epoci mai mari ale civilizației: epoca veche și cea nouă. Nu este o altă instituție în Europa, care să ne conducă prin veacuri înapoi la timpul, când fumul jertfelor din Panteon urcă spre, cer girafele și tigri uriau și se alergau prin amfiteatre. Cele mai măndre dinastii, în asemănare cu lungul șir al Papilor dela Roma, sunt numai ca de ieri. Acest șir neîntrerupt îl putem urmări dela Papa, care l'a încoronat pe Napoleon în veacul al XIX. și până la Papa care-l încoronase pe Piu în veacul al VIII, și acest șir măreț se întinde și maideparte în negura vremii... Și încă tot mai există Papatul plin de viață și putere, în vreme-ce toate celelalte împărății, născute cu el dintr'un ceas, de mult s'au făcut prav și pulvere. Biserica Catolică încă tot își mai trimite misionarii până la marginile pământului și îndrăznește să se împotrivescă și astăzi crailor vrăjmași cu aceeași tărie, ca și odinioară lui Atila. Numărul credincioșilor ei astăzi e mai mare decât ori-când în trecut; cuceririle ei în lumea cea nouă, (America, Australia) au despăgubit-o cu prisosință pentru pierderile din lumea veche (Europa, Asia)... Ea a văzut începutul tuturor oblaudurilor și durerilor de pe vremuri, precum și a celor-ee dăinuiesc astăzi, și poate că ea va supraviețui și vedea sfârșitul tuturor. Ea era mare și puternică, înainte de ce și-ar fi pus Saxonul piciorul în Britania, înainte de ce Franceul ar fi trecut Rinul, pe când înflorea încă retorica elină în Antiochia, și pe

când în capîștea din Mecca se închinau încă la idoli: Și ea, poate va mai fi în aceeași virtute și atunci când vre-un pribeag din Seelanda-nouă se va opri la vre-o arcuitură, ce va însemna ruinele bisericii sft. Paul din Londra. Când mă gândesc la vijeliile înfricoșate, peste cari a avut să treacă Biserica română, nu-mi pot închipui: cum ar putea să se nimicească vreodată. Cu adevărat această Biserică este capodopera înțelepciunii omenești“.

(Va urmă).

Loc deschis.*)

Cerem apă!

Destul a fost acum din comisiunii și subcomisiunii — ne rugăm apă! Paciența publicului blăjan e pe sfârșite și rugăm pe cei din fruntea comunei să facă bine și să se îngrijască, ca să avem apă. Acum de vre-o trei ani nu auzim altceva decât de „cât mai curând“ „într'o lună două“, „s'au esmis comisiunii, cari studiază“, se fac sondări „dela cari se așteaptă mult“ „au sosit experți grozavi“ și într'aceea au săcat și isvoarele, cari mai stăpără setea taliter, qualiter la străini mai mult, căci ai noștri și până atunci trebuiau să umble pe la particulari, cerșind câțiva picuri de apă trebuitoare. Azi la fântâna principală vine ca pe urechile acului, la Lupan e Blaj-satul întreg, seminarul cără cu buțile de pe unde poate.

Internatele ca vai de ele, școlile strigă după apă, noi publicul alergăm nebuni prin satele vecine — și la comună se fac studii și promisiuni. Bine, dar până când?

Azi sunt sărăci mizerabile, cari au câte 2—3 fântâni artesiene, apaduct etc. și aici un oraș studiază mereu fără să fie în stare a arăta ceva ispravă. Căci dacă nu de alta, dar batăr de dragul școlilor acestor frumoase și impopulate ar trebui să se gândească comitetul comunal, — care nota bene e român — că ar fi timpul suprem să ne scoată din impasul acesta, în care ne aflăm. Pe noi publicul nu ne impoartă, că ce vor face, cum vor face — nouă ne trebuie apă. Dar apă nu explicări! Că de aceste ni-e acru sufletu.

Mai mulți blăjeni.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Dr. IZIDOR MARC
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.
Se pot primi dela **Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din
Blaj** cu prețul 9'50 cor.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu ia răspunderea.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

MOBILE!

cine voiește se cumpere **mobile**
bune și trainice să se adreseze
cu deplină încredere lui

D. Schmidt

negustor de mobile și măsar în

Mediaș—Medgyes,

care are un depozit bine asortat cu tot felul de mobile, precum: scaune, divanuri, icoane, oglinzi, apoi mobile de lemn moale și rechizite de culină.

(50) 17—25.

**Cancelarie administrativă
și birou de informațiuni
în Budapesta.**

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale; mijlocește împrumuturi personale, ipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocește cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechizite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuează tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea

(31) 31—52

advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171—27

Georg

curelar și șelar
în Mediaș—Medgyes
A. Kovács-utca.

Recomandă marele său asortiment de tacâmuri (hamuri) fine pentru cai de paradă și pentru cai de lucru.

În depozitul său bine asortat se află șele de calitate cea mai bună; precum și tot felul de scule pentru șele, harapnice (bicluri) și toți articlii aparținători branșei acesteia.

Primește reparatuni și le efectuează prompt.
(84) 1—26.

¹⁾ Autorität und Treueheit. Berlin 1910 p. 120 și urm.

NAGYENYED = re
Alsófehér m.

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

(80) 3-12

Vițe altoite
(calitate superioară) vițe europene și americane cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER és Tarsai
faiskolak és szőlőoltványtelepek.

MÁTYÁS și TRATTNER

rafinată și depozit liber de spirt, stabiliment pentru denaturare de spirt în **BARÓT** (cott. Háromszék).

Fabrica (ferbe) și liferează pe lângă condițiunile celea mai favorabile spirt brut, rafinat și denaturat.

Provocându-Vă la această foaie cereți oferte de prețuri.

(56) 14-26

GAZKOKS

escellent liber de pucioasă, foarte bun pentru încălzirea centrală a odăilor, la fâurârie, motoare etc. se capătă în Biroul orașenesc al fabricii de gaz aerian a orașului Brașov, Strada porții 60.

Tot acolo să află o expoziție permanentă cu sticle de gaz, sobe pentru încălzit baia, automate pentru apă caldă etc. care se pot vedea în toate zilele.

(78) 3-6

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de Buziaș

SŪTITĂ DE BACTERII
apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA.

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medicii.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 68-7

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő könyvecske** — Indice pentru școlile poporale primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto. Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificiile, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834,801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.92
	viață	11,020,266
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,517

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(58) 56-7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeieștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 33 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f' 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.

Coroane UN MILION Coroane

cel mai mare câștig din lume!!...

CEL MAI BUN SISTEM DE PĂSTRARE împreună cu celea mai extraordinare șanse de câștig pentru sărac și bogat îl prezintă fără doar și poate obligațiunile de câștig dela **Banca Hipotecară Ungară și Prima Casă de Păstrare Pestică din Patrie** căci ambele au celea mai multe trageri anual, totodată celea mai mari câștiguri din lume și pe lângă toate acestea fiecare loz trebuie să se tragă și să câștige necondiționat. Deci nici un risc, nici o pierdere!!...

9 TRAGERI ANUAL!!... **CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:**
Cor. 1.000,000—, 500,000—, 400,000—, 300,000—, 2 de 200,000—, 100,000—, 2 de 75,000—, și o mulțime de 50,000—, 40,000—, 30,000—, 25,000—, 10,000—, etc. etc.

PROXIMELE TRAGERI vor fi în

5 și 25 OCTOMVRIE a. e.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adică din fiecare câte o bucată, — pe 38 rate lunare consecutive a 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la 9 trageri anual cu câștiguri de peste 3½ milioane cor.

Vindem aceste oblig. de câștig și singurate și anume celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare a 6 cor. iar celea dela Prima Casă de Păstrare Pestică din Patrie pe 35 rate lunare a 5 cor.

NB. Aceluia care ne trimite primele 3 rate de odată, îi evităm a 4-a rată gratuit!!.

Grăbiți cu comanda, căci tragerile viitoare sunt la ușă! Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!...

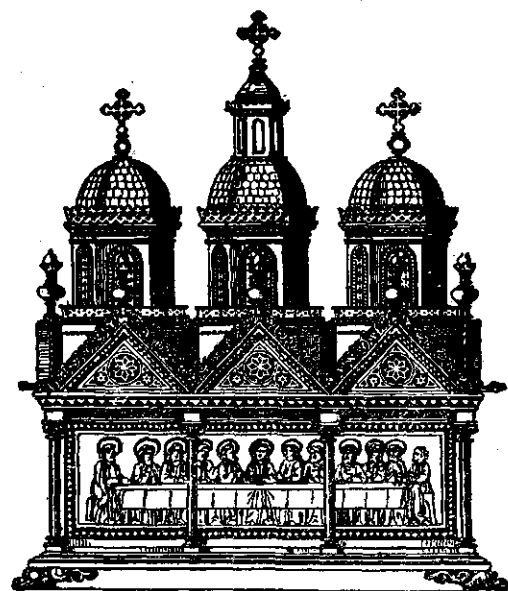
PROSPECTE ȘI EXPLICĂRI TRIMITEM LA DORINȚA ORI CUI GRATIS ȘI FRANCO.

Se cauta agenți în provincie.

Cu deosebită stima:

ÚSTREDNA BANKA ÚČ SPOL.,
Budapești V., Sas-n. 24.

(82) 3-7

Vranics și Tausch

fabrică de odăjdii, obiecte bisericești și prapuri. Atelier de zugrăvit, aurit și marmorat, măestri de altare în

Ujvidék

Az „Arany kereszt”, Duna-utca,

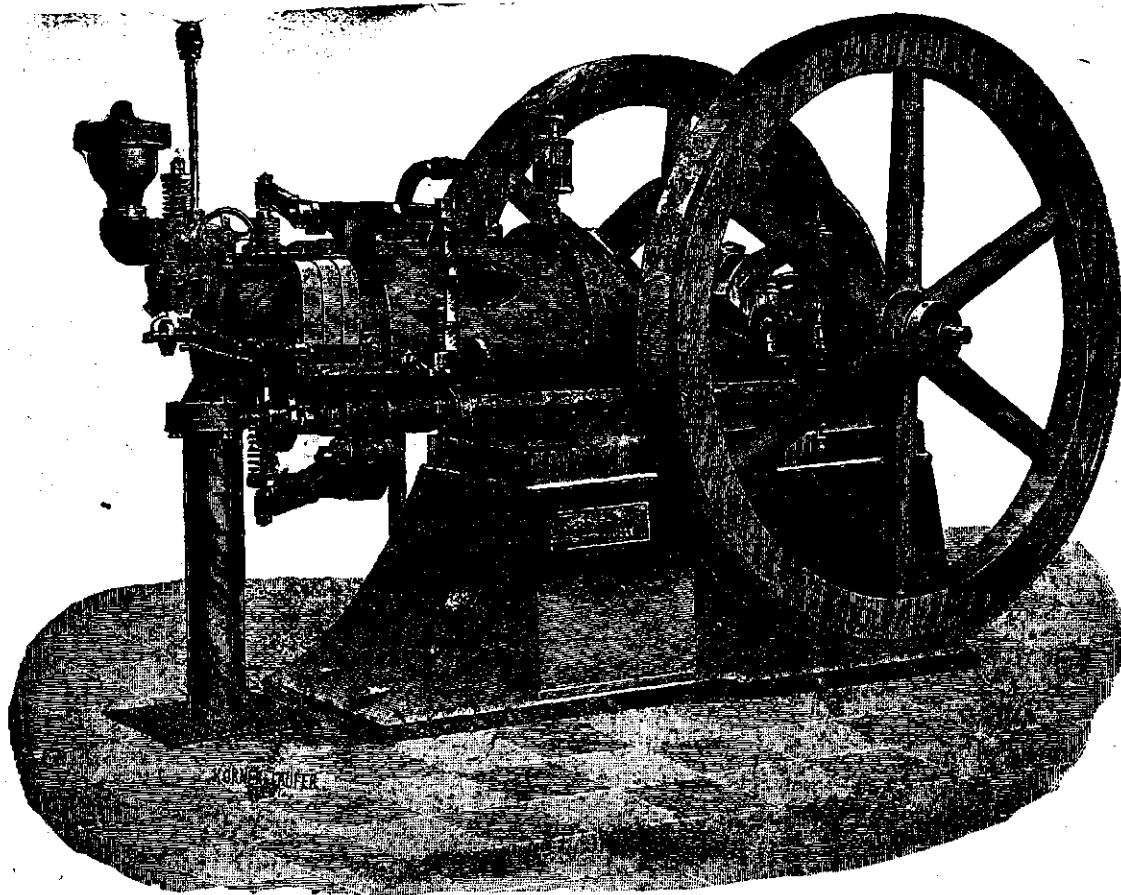
roagă P. O. preoți, cari doresc a comanda ori ce pentru biserică, să ceară dela susnumita firmă Prețcurant, ce cu plăcere se trimite franco. (88) 4-13

S p r i j i n i ț ă r o m ă n ă !

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOLA

Blaj—Balázsfalva.

Subscrisul recomand celea mai practice **pluguri și mașini economice**. În depozitul meu se află **totdeauna gata** celea mai renumite motoare de benzin, locomobile și garnituri complete pentru imblătit cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat și tot felul de mașini economice, pe cari le vând cu **prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile, în rate.**

— Cea mai mare garanță. —

Nime să nu-și cumpere pluguri sau mașini economice până nu cearcă la firma

Eugen Nicola

prima fabrică română de mașini în Blaj—Balázsfalva.

Deslușiri și informațiuni se dau gratis.

(88) 27-52

S p r i j i n i ț ă r o m ă n ă !